

Správa poradnej skupiny pre výber motívov

Január 2025

Poradná skupina pre výber motívov

Zhrnutie

Poradná skupina pre výber motívov je nezávislá multidisciplinárna skupina, ktorú zriadila Európska centrálna banka (ECB) v januári 2024. Jej účelom je navrhnuť námety a motívy na stvárnenie dvoch tém, ktoré v novembri 2023 vybrala Rada guvernérov pre nasledujúcu sériu eurových bankoviek – tém „Európska kultúra“ a „Rieky a vtáky“.

Pre obidve témy skupina navrhla motívy, ktoré by boli prijateľné v celej eurozóne a s ktorými by sa ľudia dokázali ľahko stotožniť. Skupina sa zároveň snažila nájsť rovnováhu medzi motívami, ktoré sú širokej verejnosti dobre známe, a menej známymi motívami historického významu – predovšetkým osobnosťami, umením, stavbami a miestami. Počas procesu navrhovania členovia poradnej skupiny stáli pred úlohou nájsť motívy, ktoré by reprezentovali všetky krajiny eurozóny a zároveň boli prijateľné a blízke občanom Európy rôzneho pôvodu.

Skupina nakoniec do výberového konania na grafický návrh navrhla štyri vhodné námety (dva pre „Európsku kultúru“ a dva pre „Rieky a vtáky“).¹ Pre tému „Európska kultúra“ navrhla námety „Spoločné kultúrne priestory“ a „Ženy ako protagonistky európskej kultúry“ a pre tému „Rieky a vtáky“ námety „Príroda ako kultúra“ a „Odolnosť v rozmanitosti“.

Pre námet „Spoločné kultúrne priestory“ v rámci témy „Európska kultúra“ sa navrhujú tri možné ilustrácie. Súhrn hlavných prvkov jednotlivých návrhov je uvedený nižšie: pri každom návrhu je uvedený námet a súvisiace motívy, ako aj postupnosť námety v rámci série bankoviek a na ich lícnej a rubovej strane. Podrobnejšie informácie o návrhoch sa nachádzajú v prílohe 1. Príloha 2 obsahuje ďalšie posudzované námety a motívy, ktoré neboli vybrané.

Pri finalizácii predloženého užšieho výberu námety a motívov skupina zohľadnila aj predbežné analýzy potenciálneho reputačného rizika či polemiky spojenej s návrhmi. Tieto analýzy však zatiaľ nie sú kompletne a konečné. Pred začatím výberového konania na grafický návrh je potrebné ďalšie posúdenie rizik a práv spojených s používaním jedného individuálneho námety a súvisiacich motívov.

Európska kultúra

Spoločné kultúrne priestory

Námet

Ľudia v Európe sa po stáročia delia o svoju tvorivosť, vedomosti a zručnosti a budujú našu spoločnú európsku kultúru. Školy, univerzity, knižnice, divadlá, štadióny, verejné

¹ Námety sú v celom dokumente zoradené abecedne.

námestia a múzeá sú priestormi, v ktorých sa ľudia zapájajú do kultúrneho diania a prežívajú niektoré z najvýznamnejších okamihov svojho života. Práve na týchto miestach rozvíjame pocit kontinuity a komunity, ktorý nás spája s minulosťou a inšpiruje našu víziu budúcnosti.

Na stváranie námetu „Spoločné kultúrne priestory“ sa navrhujú tri možnosti. Pre každú možnosť sú v prílohe 1 uvedené podrobné informácie o postupnosti námetu v rámci série bankoviek a na ich lícnej a rubovej strane.

Motívy

Možnosť 1 – Existujúce budovy a priestory

Na lícnej strane bankoviek sú zobrazené súčasné budovy alebo priestory, v ktorých sa konajú spoločné kultúrne aktivity, ako aj ich účastníci. Na rubovej strane sú zobrazené historické budovy alebo priestory rovnakého druhu ako na lícnej strane.

Možnosť 2 – Aktivity a priestory

Na lícnej strane bankoviek sú zobrazené typické spoločné kultúrne aktivity a ich účastníci. Scény sú súčasné, priestory a osoby fiktívne. Na rubovej strane sú zobrazené historické budovy a kultúrne priestory, v ktorých tieto aktivity prebiehajú.

Možnosť 3 – Aktivity a maľby

Tak ako pri druhej možnosti sú na lícnej strane bankoviek zobrazené typické spoločné kultúrne aktivity a ich účastníci. Scény sú súčasné, priestory a osoby sú fiktívne. Na rubovej strane sú zobrazené maľby alebo ich detaily, ktoré predstavujú rovnaký typ aktivity a priestoru ako na lícnej strane. Maľby, z obdobia renesancie až do konca 19. storočia, boli vybrané na základe svojho motívu a nepoužívajú sa v chronologickom poradí.

Výhody a riziká

Vybrané motívy predstavujú niektoré z najbežnejších priestorov vyjadrovania a výmeny európskej kultúry. Motívy spájajú súčasnosť s minulosťou a tradíciu so súčasnou kultúrou. Náročnosť tejto alternatívy spočívala v potrebe nájsť motívy, ktoré sú dostatočne reprezentatívne z hľadiska rodovej a geografickej rozmanitosti, a ktoré sú zároveň dobre známe a prístupné verejnosti.

Ženy ako protagonistky európskej kultúry

Námet

Sociálne obmedzenia a rodové predsudky ženám historicky bránili hrať úlohu, ktorú by mohli a mali zohrávať v európskej kultúre a vede. Napriek týmto obmedzeniam sa

mnohým výnimočným ženám podarilo prelomiť bariéry a stať sa vzorom kreativity a vynaliezavosti. Oslavou šiestich pozoruhodných osobností a ich úspechov vyzdvihujeme spoločné kultúrne dedičstvo Európy a ilustrujeme jej hodnoty rovnosti a inklúzie.

Motívy

Na líčnej strane bankoviek sú portréty významných predstaviteľiek európskej vedy a kultúry. Na rubovej strane sú zobrazené ukážky ich úspechov a práce.

Výhody a riziká

Námet je jednoduchý a zrozumiteľný. Navrhované osobnosti a ich konanie a úspechy podporujú väčšinu základných práv Európskej únie (EÚ). Námet zahŕňa niekoľko storočí a vyzdvihuje úlohu európskych žien vo vede a kultúre, ktorá siaha ďaleko za hranice Európy. Vysiela tiež signál o postoji Európy k otázke postavenia žien. Na druhej strane, vylúčenie mužov by mohli niektorí pokladať za prejav rodovej diskriminácie.

Rieky a vtáky

Príroda ako kultúra

Námet

Umelecká predstavivosť a vedecká vynaliezavosť Európy sú neoddeliteľne spojené s bohatstvom a rozmanitosťou jej prírody. Bankovky zobrazujú rieky a vtáky – prírodné sily, ktoré sú vždy v pohybe – v podaní rôznych epoch neustále sa meniacej európskej kultúry. Vizualný štýl každej bankovky vychádza z umeleckých a kultúrnych špecifík jednotlivých epoch našej spoločnej histórie. Príroda a kultúra Európy sú stvárnené ako dvojité tvár tej istej, živej, neustále sa obnovujúcej energie, ktorá pulzuje zo vzdialenej minulosti do udržateľnej budúcnosti.

Motívy

Motívy na líčnej strane bankoviek zobrazujú vtáky v ich riečnych biotopoch, inšpirované umeleckými štýlmi jednotlivých epoch. Riečne biotopy znázorňujú rôzne etapy toku rieky, od prameňa až k ústiu do mora. Na rubovej strane sú zobrazené objekty a artefakty z rôznych období v štýle inšpirovanom dobovým umením. Obrazy nie sú doslovné; sú inšpirované vizuálnym jazykom príslušnej epochy.

Výhody a riziká

Motívy spájajú dva aspekty, ktoré európska verejnosť v prieskumoch považovala za najpríťažlivejšie: prírodu a kultúru. Výzvou bolo experimentovať s rôznymi vizuálnymi štýlmi a zároveň zachovať dojem súvislej série a sústrediť sa na jasný scenár.

Odolnosť v rozmanitosti

Námet

Rieky a vtáky nepoznajú hranice. Voľne sa pohybujú po celej Európe.

Európa je politický a kultúrny ekosystém, v ktorom sila celku pramení z bohatstva, plynulosti a rozmanitosti jeho rôznych častí. Sme odolní, pretože zdieľame množstvo rôznych kultúr, myšlienok a príbehov. Každý z nás pomáha živiť všetkých ostatných. Podobne je to aj s prírodnými ekosystémami. Rieky a vtáky sú neustále v pohybe a prispôbujú sa. Majú ohromujúcu škálu foriem. Na bankovkách nám pripomínajú, že na zachovanie života musíme podporovať jeho rozmanitosť.

Motívy

Motívy sledujú jednotlivé etapy toku rieky, od prameňa až k ústiu do mora. Na lícnej strane je znázornená rozmanitosť vtákov v ich riečnych biotopoch. Na rubovej strane vidieť, ako každá etapa rieky podporuje iný aspekt ľudského života. Práve rozmanitosť týchto európskych krajinných typov ľudstvu umožňuje čeliť vážnym environmentálnym výzvam.

Výhody a riziká

Motívy sú zrozumiteľné, keďže predstavujú druhy vtákov, krajinných typov a činností, ktoré väčšina ľudí dokáže rozpoznať a pochopiť. Sú národnostne neutrálne, preto sú blízke aj veľkej časti krajín a ľudí rôzneho pôvodu. Sú tiež dôležitým vyjadrením európskych právnych predpisov v oblasti životného prostredia, ako je napríklad rámcová smernica o vode a smernica o ochrane vtáctva. Výzvou bude jasným spôsobom informovať o hodnote, ktorú príroda prináša ľuďom, ako je zásobovanie vodou, rekreácia a poľnohospodárstvo, a zároveň zdôrazniť potrebu udržateľnosti.

© European Central Bank, 2025

Postal address 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telephone +49 69 1344 0
Website www.ecb.europa.eu

All rights reserved. Reproduction for educational and non-commercial purposes is permitted provided that the source is acknowledged.

For specific terminology please refer to the [ECB glossary](#) (available in English only).

PDF ISBN 978-92-899-6862-1, doi:10.2866/98674, QB-09-24-686-SK-N
HTML ISBN 978-92-899-6865-2, doi:10.2866/26, QB-09-24-686-SK-Q